

החל בפירסומיו בתרע"ב (ב„העברי החדש“ של י. כהן, ריעו מנוער) במחקר על ר' יהודה הלוי ומאז השתתף במרבית העיתונים וכ"ע העבריים במאמרים ומחקרים על השירה העברית בימי הביניים והעת החדשה, הספרות היהודית-ערבית בימי הביניים, תולדות ישראל ועוד (לא מעט בחתימה: „נפתלי בן שמואל“, או „ג.ב.ש.“). פעלו העיקרי, שיצא בצורת ספר, הוא תרגומו בצירוף מבואות מקיפים, הערות וכו' לספריו של יוסף בן מתתיהו-פלביוס: „תולדות מלחמת היהודים עם הרומאים“ ו„קדמות היהודים נגד אפיון“ (וארשה, תרפ"ג ואילך ולאחרונה בארץ). אף הוציא ביאליק את ספר-הלימוד שלו „דברי ימי ישראל“ (כמה חלקים). הוסיף מבוא לתרגומו העברי של טשרניחובסקי לאפוס הבבלי „עלילות גלגמש“ (וארשה, תרפ"ד). פעלו האחרון: ערכים מרובים ב„אשכול“ על שתי מהדורותיו בגרמנית ובעברית.

מכתב אבטיביוגרפי, בו פירוט סוגי כתיבתו בקובץ „גנוזים“ ב, 178—180; לזכרו יצא בברלין (תרפ"ט) הקובץ „ציונים“ ובו רשימת כתביו מא. ר. מלאכי (מילואים במקומות שונים), דברי-הערכה וביוגרפיה (נע-תקה, עם שיבוש הדפוס על שנת פטירתו, לפנקס סלוצקי ובנותיה, 103—104); אגרות ה. נ. ביאליק, לפי מפתח השמות; פ. לחובר, שירה ומחשבה, 239—242; אישים ודמויות בחכמת ישראל באירופה המזרחית, 187—198 (מי. ק. מיקלישנסקי).

שמחוני, יעקב נפתלי הרץ (סלוצק, רוסיה הלבנה, כ"ב בטבת תרמ"ד/20.1.1884 — ברלין, ח בסיון תרפ"ו/21.5.1926)

מילדותו שטוף-לימודים וקריאה. נתייתם בגיל בר-מצוה ומ-1898 עם אמו במינסק תוך שקידה מתמדת על לימודי קודש וחול. יצא ב-1906 לפטרבורג ועם קבלת תעודת לימודי תיכון יצא לגרמניה וסיים לימודיו באוניברסיטת ליפסיה (1914). חי מאותה שנה בברלין והיה הרוח החיה בפעילות העברית. מ-1917 בהוראה בגימנסיה העב"רית בלודו' ומ-1925 במערכת האנציקלופדיה „אשכול“ בברלין, בה היה עמוד-התווך בתחומים שונים במדעי היהדות.